

Finanțat de
Uniunea Europeană

BULETIN INFORMATIV 8

Parteneriat multi-dimensional
pentru dezvoltarea economică
durabilă incluzivă în comuna
Cărpineni

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Finanțat de
Uniunea Europeană

Parteneriat multi-dimensional pentru dezvoltarea economică durabilă incluzivă în comuna Cărpineni

UE-Moldova:

Împreună mai puternici

Finanțat de
Uniunea Europeană

Cuprins

1. Proiectul „Parteneriat Multi-Dimensional pentru Dezvoltare economică durabilă incluzivă în comuna Cărpineni” – parcursul implementării proiectului.....	1
2. Despre antreprenoriat: Sfaturi pentru antreprenorii la început de drum.....	4
3. Oportunități de finanțare pentru afaceri.....	6
4. Oportunități de finanțare pentru societatea civilă	10
5. Indicii prețurilor producției industriale în luna noiembrie 2023.....	12
6. Exemple de idei de afaceri din Republica Moldova.....	14

1. Proiectul „Parteneriat Multi-Dimensional pentru Dezvoltare economică durabilă incluzivă în comuna Cărpineni” – parcursul implementării

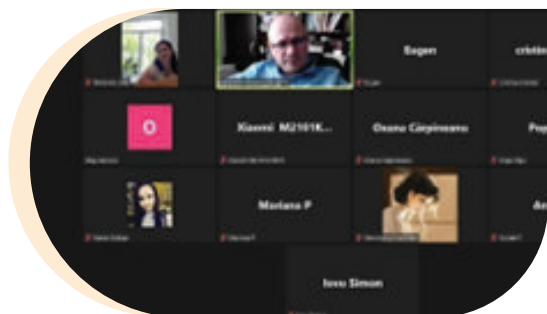
Pe parcursul implementării proiectului „Parteneriat Multi-Dimensional pentru Dezvoltare economică durabilă incluzivă în comuna Cărpineni” a fost reabilitată și dotată clădirea Centrului de Consultanță în Afaceri. În cadrul clădirii funcționează o sală de conferință, un birou pentru personal și o sală care a fost alocată Grupului de Acțiune Locală ”Cișmeaua Căprioarelor” care este constituită de entități juridice din localitățile Cărpineni, Mingir, Voinescu, Negrea, Sofia, Bălceana și este reprezentat de 18 membri, în următoarea proporție numerică: 6 membri reprezentanți ai sectorului antreprenorial, 7 membri din sectorul public, reprezentanți ai autorităților publice locale și 5 membri din sectorul civic, reprezentanți ai asociațiilor societății civile. Astfel s-a pus baza unei cooperări de durată între cele două organizații. Cooperarea Centrului de Consultanță în Afaceri cu GAL-ul ”Cișmeaua Căprioarelor” prezintă avantaje pentru dezvoltarea economică a comunității și se constituie într-un model fiabil de sinergie cu celelalte proiecte ale comunității.

În cadrul proiectului au fost reabilitate atât acoperișul clădirii și sălile de lucru, cât și sistemele de încălzire, apă și canalizare ale acesteia; au fost desfășurate workshopuri și cursuri de formare pentru antreprenori, tineri și persoane angajate și neangajate din localitate și din raionul Hîncești; a fost desfășurat un eveniment de networking cu antreprenori locali și invitați, a fost elaborat brandul economic local ce va putea fi utilizat de către antreprenorii locali în promovare.

Finanțat de
Uniunea Europeană

A fost înființat clusterul local "Agroclust Rural" care întrunește, la momentul înființării, 10 întreprinderi locale. Scopurile clusterului sunt următoarele:

- a) Promovarea cooperării între membri pentru îmbunătățirea competitivității agroalimentare și agroturism prin furnizare de consultanță, instruire și asistență în planificarea afacerilor;
- b) Impulsionarea inovației în domeniul agroalimentar și agroturism prin integrarea noilor tehnologii, inclusiv digitale;
- c) Colaborarea cu alte sectoare, cum ar fi gastronomia, arte și cultură, educație, sănătate și altele, pentru sporirea atractivității destinațiilor agroturistice și a calității produselor;
- d) Facilitarea accesului la resurse (tehnică și echipament modern) și piețe pentru membrii asociației.

De asemenea, în cadrul proiectului au fost realizate 4 vizite de promovare a proiectului și localității la patru evenimente economice din Uniunea Europeană, după cum urmează:

1. Forumul Satul Inteligent, perioada: 28 iunie - 1 iulie; participanți: ÎI Bucos Oleg, GȚ Burcă Mihail, SRL Vialdmecc. În cadrul sesiunilor Forumului Smart Village a fost prezentată oferta investițională cu scopul de a identifica potențialii parteneri, serviciile Centrului de consultare în afaceri din comuna Cărpineni, domeniile prioritare pentru crearea de noi afaceri.

2. Conferința națională a punctelor gastronomice locale din România, Vama Buzăului; perioada: 21-22 octombrie 2023, participanți: SRL IXT Tempora, SRL Rusale Paste, GȚ Olărașu Mihail. În cadrul Conferinței au fost prezentate și discutate aspecte legate de rolul producătorului local și a gastronomiei tradiționale în dezvoltarea socială, economică și turistică a satului românesc, aspecte care pot fi implementate și în Republica Moldova. Fiecare dintre acești antreprenori au vorbit despre activitățile lor și au făcut schimb de experiență cu alți antreprenori români. De asemenea ei au vorbit despre clusterul în domeniul agroalimentar, care pe termen lung urmează să dezvolte și latura turistică a localității.

Finanțat de
Uniunea Europeană

4. International travel and tourism trade fair, Varșovia, Polonia, perioada 21-25 noiembrie 2023. Au participat: GȚ Croitoru Zaharia, GȚ Olărașu Nicolae, Îl Rusu Maria- antreprenori care dezvoltă afaceri în domeniul industriei alimentare și turismului prin intermediul clusterului nou format în domeniul agroturistic.

3. Conferința BioEcoSilva, Vama Buzăului, România, 16 noiembrie 2023. Au participat: Îl Stanciu Angela, SRL Anapet Prim, Îl Rusu Maria.

În cadrul conferinței au fost discutate aspecte legate de dezvoltarea de platforme de colaborare în bioeconomie la nivel regional, dezvoltarea bioenergiei și dezvoltarea sustenabilă a bioeconomiei.

2. Despre antreprenoriat: Sfaturi pentru antreprenorii la început de drum

DETERMINAREA COSTURILOR DE ÎNFIINȚARE A FIRMEI (start-up)

Problemele legate de lipsa banilor pot fi evitate prin estimarea corectă a costurilor start-up-ului și elaborarea bugetului inițial.

De multe ori se recomandă ca antreprenorul potențial să discute cu alți proprietari de afaceri ca să obțină o dimensionare realistă a costurilor necesare pentru înființarea afacerii sale.

Antreprenorul trebuie să obțină răspunsuri la următoarele întrebări:

Unde va fi amplasată firma?

Care va fi mărimea inițială a firmei?

Ce echipamente, utilaje, spații și mobilier sunt necesare ?

Cât de mari trebuie să fie stocurile?

Cum vor fi plătite stocurile?

Nivelul minim al capitalului de lucru necesar?

Care sunt costurile necesare înființării firmei (cheltuieli autorizare, aprobări, taxe, comisioane etc.)

Cine se va ocupa de curățenie, corespondență sau livrări?

Care sunt costurile de marketing (broșuri, reclame, publicitate) necesare înainte de deschiderea firmei?

Care sunt costurile potențiale pentru recrutarea și angajarea personalului?

Ce instruire trebuie să primească personalul înainte de deschiderea firmei?

Când estimează costurile de start aferente unei afaceri noi, antreprenorii trebuie să fie cât mai realiști posibil în predicțiile și ipotezele financiare propuse. Unii antreprenori încearcă să forțeze procesul de bugetare a cheltuielilor pentru a le adapta la suma de bani pe care ei o dețin prin subestimarea costurile actuale ale start-up-ului. În loc de a se ghida prin raportare la fondurile disponibile, antreprenorii trebuie să determine câți bani sunt necesari pentru ca afacerea să poată fi lansată pe piață și după aceea să caute fondurile disponibile.

Achiziționarea activelor fixe este o cheltuială de capital. După listarea tuturor costurilor necesare înființării unei firme noi, acestea sunt în continuare grupate prin evidențierea tuturor surselor de numerar care poate fi utilizate pentru finanțarea firmei, de exemplu, investiții și împrumuturi sau încasări, cheltuieli de capital (echipamente, mobilier, vehicule, clădiri, teren etc.) și cheltuieli de operare sau exploatare (taxe, comisioane, asigurări, autorizare, protocol, salarii, marketing, pagină Web etc.)

Pe lângă cheltuielile de capital pentru a asigura derularea afacerii mai trebuie luat în considerare capitalul de lucru. Nivelul capitalului de lucru, în principiu, trebuie să asigure finanțarea necesară firmei timp de 6 luni.

O sinteză a principalelor cheltuieli necesare înființării firmei (dimensionare investiției) este prezentată în tabelul următor.

Cheltuieli capital	Capital de lucru
1. Imobilizări corporale - terenuri, clădiri, echipamente, mobilier, vehicule, instalații sau alte bunuri de capital	2. Cheltuieli cu materii prime, componente, salarii angajați, utilități, comunicații, transport, instruire personal, instalare și probe tehnologice, taxe și impozite, combustibil și alte cheltuieli operaționale
3. Imobilizări necorporale - cheltuieli constituire firmă, licențe program de calculator, branduri, autorizații, franciza și alte imobilizări necorporale	
A. Cheltuieli de capital totale (devizul investiției)	B. Nivelul minim al capitalului de lucru

Dimensionarea investiției = Cheltuielile de capital necesare + capitalul minim pentru acoperirea cheltuielilor de operare ale firmei timp de minim 6 luni.

De reținut:

Antreprenorul va începe să cheltuiască banii pentru începerea afacerii cu două sau trei luni înainte ca aceasta să devină operațională.

La dimensionarea valorii proiectului de investiții se vor considera toate cheltuielile necesare a fi efectuate pentru realizarea unei capacități de producție funcționale.

Specialiștii recomandă ca firma la început să dispună de numerar care să acopere necesarul de 3-6 luni privind cheltuielile de operare. Când sunt estimate cheltuielile unui start-up, antreprenorul trebuie să fie cât mai realist și precis posibil.

Antreprenorii întotdeauna descoperă costuri ascunse care nu au fost planificate după ce afacerea devine operațională. Nu iniția o afacere dacă nu sunt suficiente fonduri disponibile. Lansarea unei afaceri fără suficienți bani este o cale sigură spre eșec.

Importanța informațiilor financiare pentru antreprenori:

Antreprenorul înființează o firmă ce activează într-un mediu competitiv caracterizat de restricții induse de reglementări, competiție și resurse limitate. Pentru ca afacerea să supraviețuiască în timp și să se dezvolte, antreprenorul trebuie să aloce resursele disponibile în mod eficient.

Trei tipuri de resurse sunt disponibile antreprenorilor – resurse umane, materiale și financiare. Informația financiară cuantifică și sintetizează eforturile întreprinse în cadrul proceselor firmei în contextul unor ipoteze date. Prin urmare, setul de ipoteze pe care proiecțiile financiare se bazează trebuie să fie clare și în mod corect prezentate.

Calitatea ipotezelor influențează rezultatul evaluării validității proiecțiilor financiare. Pentru a elabora ipotezele financiare un antreprenor poate utiliza contactele sale cu asociațiile comerciale din industrie sau prin discuții cu alți proprietari de afaceri ori specialiști. Antreprenorii pot revizui informațiile financiare ale competitorilor din industrie. Informațiile sunt organizate în funcție de mărimea firmei și includ date ce vizează vânzările, costurile, cheltuielile, activele, pasivele (obligații) și ratele financiare.

3. Oportunități de finanțare pentru afaceri

PROGRAMUL DE SPRIJIN PENTRU DEZVOLTAREA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCI ÎN DOMENIUL TURISMULUI - Program finanțat de Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană, prin intermediul ODA.

Program aprobat prin HOTĂRÂRE Nr. 488 din 12-07-2023 cu privire la aprobarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului, Publicat: 26-07-2023 în Monitorul Oficial Nr. 271 art. 632

Programul susține promovarea și facilitarea activităților de turism și antreprenoriat, crearea de noi afaceri, creșterea veniturilor în sectorul turistic și sectoare conexe, inclusiv, promovarea și exportul de produse și servicii turistice specifice Republicii Moldova.

Obiective specifice:

- Promovarea turismului ca destinație atractivă, atât pe plan național, cât și pe plan internațional. Dezvoltarea de campanii de marketing și promovare, precum și colaborarea cu mediu de afaceri, parteneri de dezvoltare și alte părți interesate;
- Stimularea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului. Acest obiectiv include facilitarea accesului la finanțare, oferirea de asistență tehnică și consultanță (inclusiv prin menținerea autenticității culturale), precum și promovarea antreprenoriatului;
- Îmbunătățirea calității serviciilor în domeniul turismului;
- Dezvoltarea infrastructurii necesare, construcția sau modernizarea unităților de

agrement sau a infrastructurii de transport, inclusiv în zonele rurale.

Finanțare nerambursabilă **în valoare de până la 500 000 MDL.**

Finanțarea nerambursabilă oferită prin intermediul Programului este de maximum 70% din suma proiectului investițional, iar contribuția proprie va fi minim 30%.

Solicitanți eligibili: Întreprinderi mici și mijlocii care, la momentul aplicării la Program, desfășoară activitate de antreprenoriat în turism sau activități conexe cu potențial pentru organizarea activităților turistice pe teritoriul Republicii Moldova, în unități administrative – teritoriale de nivelul întâi: sate, comune, precum și orașe cu o populație de până la 30 000 de locuitori (conform ultimului recensământ al populației și al locuințelor), care conține dezvoltare de produs turistic, de infrastructură turistică, activități de cazare și/sau alimentație a turiștilor, activități de agrement.

Suportul financiar nerambursabil (grant-ul) urmează a fi utilizat pentru una sau mai multe dintre următoarele activități:

- Reconstrucția/mobilarea/echiparea unităților de cazare și/sau de alimentație, precum și a unităților de agrement destinate turismului;
- Amenajarea accesului pentru persoanele aflate în situații speciale de deplasare;

- Restaurarea și recondiționarea încăperilor, mobilei, instrumentarului conform principiilor de respectare a autenticității culturale, inclusiv păstrarea spiritului așezărilor rurale din Republica Moldova;
- Amenajarea de spații/achiziționarea de echipamente pentru activități de agrement și sport, achiziționarea și amplasarea (instalarea și servicii aferente) indicatoarelor turistice;
- Servicii de design, arhitectură și consultanță pentru menținerea unui anumit stil al unităților de primire a turiștilor și al echipamentului, al instrumentarului utilizat;
- Achiziționarea de articole tematice pentru furnizarea serviciilor turistice;
- Îmbunătățirea infrastructurii digitale;
- Activități și produse de promovare, cum ar fi campanii online, materiale tipărite, obiecte de semnalizare turistică, acțiuni și materiale de marketing și promovare a destinației, organizarea de Info tururi;
- Instruiri specializate, certificări relevante turismului, afilieri la organizații specializate în domeniu.

Mai multe informații:

<https://www.oda.md/ro/granturi/turism>

PROGRAMUL START PENTRU TINERI - Aprobat prin: Hotărârea Guvernului nr. 348 din 1 iunie 2022.

Inițiativa de suport antreprenorial oferă facilități extinse în vederea valorificării potențialului antreprenorial al tinerii generații. Astfel, tinerii cu vârsta între 18 și 35 de ani, care vor să inițieze sau să dezvolte o afacere, pot beneficia atât de suport consultativ/educațional, cât și de finanțare nerambursabilă sau credit cu porțiuni de grant.

Programul are ca obiectiv promovarea antreprenoriatului în rândul generației tinere pentru sprijinirea integrării socio-economice.

Impactul Programului de susținere antreprenorială a tinerilor urmează a fi cuantificat prin atingerea următoarelor obiective: menținerea tinerilor în țară, inclusiv în zonele rurale; îmbunătățirea/dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale tinerilor; sporirea numărului de afaceri cu elemente inovatoare și cu viziune strategică racordată la cadrul de dezvoltare durabilă.

Solicitanți eligibili:

Participanți la Program pot fi tinerii cu vârsta cuprinsă între 18-35 de ani inclusiv, cetățeni ai Republicii Moldova și întreprinderile fondate de către aceștia, în conformitate cu Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii.

Obiective specifice ale programului:

1. stimularea spiritului antreprenorial în rândul tinerilor și creșterea gradului de conștientizare a acestora cu privire la posibilitățile de lansare a unei afaceri;
2. consolidarea competențelor antreprenoriale ale tinerilor prin asigurarea suportului informațional, consultativ și educațional;
3. impulsivarea creării unei afaceri și integrarea tinerilor în mediul antreprenorial, prin oferirea suportului financiar nerambursabil;
4. fortificarea dezvoltării afacerilor create de către tineri, prin facilitarea accesului la resurse creditare;
5. încurajarea implementării inovațiilor, a transferului tehnologic și de know-how în scopul creșterii numărului întreprinderilor

active și a locurilor de muncă, în special în zonele rurale.

Resursele financiare acordate de stat sub formă de suport financiar nerambursabil (grant) pot fi utilizate pentru: imobilizări corporale; imobilizări necorporale; materii prime și materiale de construcții; servicii de dezvoltare a afacerii.

Înregistrarea cererilor de solicitare a finanțării nerambursabile va fi reluată în anul bugetar 2024.

Programul „Start pentru Tineri” este finanțat din Bugetul de Stat și de Uniunea Europeană. Resursele financiare se alocă anual prin Legea bugetului de stat și în baza Acordului ODA-UE.

Finanțare oferită:

- Finanțare nerambursabilă în valoare de până la 200 000 MDL - 70% - grant / 30% - contribuția beneficiarului.
- Credit cu porțiune de grant în valoare de până la 1 760 000 de lei. - 85% - credit cu porțiune de grant(30%) / 15% - contribuția beneficiarului.

ETAPE PROGRAMULUI

- 01 Informare, instruire, și consultanța antreprenorială
- 02 Suport financiar nerambursabil (grant)
- 03 Credit cu porțiune de grant
- 04 Monitorizarea realizării proiectului investițional

Mai multe detalii:

<https://www.oda.md/files/tinerinew/Ghid%20Start%20pentru%20Tineri%20-%2030-11-2023.pdf>

OPORTUNITĂȚI PENTRU ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII, FINANȚATE DE UNIUNEA EUROPEANĂ

Împrumuturi pentru afaceri

Uniunea Europeană oferă împrumuturi speciale în cadrul Inițiativei EU4Business prin intermediul băncilor locale partenere din Republica Moldova, în valoare de până la 5 mln EUR.

- BC "Banca Comercială Română" SA
- BC "Comerțbank" SA
- BC "Energbank" SA
- BC "Mobiasbancă - OTP GROUP" SA
- BC "Procredit Bank" SA
- BC "Victoriabank" SA
- BC "Moldindconbank" SA
- BC "Moldovagriondbank" SA
- BC "EXIMBANK" SA
- BT Leasing MD

În plus, BERD acordă împrumuturi cu sprijinul UE.

Facilitatea de finanțare directă a IMM-urilor DCFTA - Cine poate aplica: IMM-uri și companii mari.

Subvențiile de stimulare sunt disponibile ca o completare a finanțării BERD și pot sponsoriza până la 25 % din costul tehnologiei specifice. Subvențiile sunt plafonate la 500.000 USD pentru companie și sunt plătibile după instalarea și punerea în funcțiune a tehnologiilor climatice eligibile.

Mai multe detalii:

<https://ebrdgeff.com/moldova/ro/the-facility/>

<https://eu4business.md/en/access-to-finance/>

ALTE FINANȚĂRI PENTRU AFACERI:

Apel pentru acordare de granturi pentru OSC-uri de tineret în cadrul proiectului „MYCS: Moldova Youth Civil Society - pentru o societate civilă de mai puternică.”

Moldova Innovation Technology Park (MITP) anunță - Programul "Tech Clusters

Proiectul „MYCS: Moldova Youth Civil Society - pentru o societate civilă de mai puternică.” este implementat de Fundația Terre des hommes Moldova în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (FDSC) din România și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) din Moldova și cofinanțat de Uniunea Europeană.

Terre des hommes Moldova lansează un apel de acordare a granturilor, concentrându-se pe două domenii de finanțare: **i) initiative de advocacy și ii) identificarea și diseminarea bunelor practici în implicarea tinerilor.**

Obiectivele Apelului

- Sprijinirea eforturilor comune pentru realizarea a cel puțin unei inițiative de advocacy în colaborare cu membrii rețelei MYCS (domeniul de finanțare 1).
- Identificarea și promovarea/diseminarea celor mai bune practici, istorii de succes de implicare a tinerilor. Acest obiectiv vizează organizațiile și grupurile informale de tineret, parte a rețelei MYCS (domeniul de finanțare 2).

În cadrul acestui apel, sunt prevăzute **cel puțin 2 granturi:**

- Un grant pentru domeniul de finanțare 1 (Advocacy), cu un buget de **până la 10.000 EUR.**

- Un grant pentru domeniul de finanțare 2 (Bune practici), cu un buget de **până la 20.000 EUR.**

Perioada minimă de implementare a proiectelor este de 7 luni, iar acestea trebuie să se finalizeze nu mai târziu de 30 noiembrie 2024.

Organizațiile solicitante să fie entități ale societății civile implicate activ în lucrul cu și/sau pentru tineret;

Dosarul applicantului va conține:

1. Copia certificatului de înregistrare în Republica Moldova
2. CV-urile membrilor echipei de implementare
3. Anexa I: Formularul pentru propunerea de proiect
4. Anexa II: Bugetul proiectului
5. Anexa III: Declarația solicitantului
6. Anexa IV: Formularul privind datele personale și declarații ale partenerilor.

Dosarele privind solicitarea finanțării trebuie depuse la adresa de email: veronica.pelivan@tdh.org până la data de 30 ianuarie 2024.

Mai multe detalii:

<https://civic.md/anunturi/granturi/75946-apel-de-granturi-pentru-osc-uri-de-tinere-t-in-cadrul-proiectului-mycs-moldova-youth-civil-society-pentru-o-societate-civila-de-tineret-mai-puternica.html>
(sursa: <https://civic.md>)

4. Oportunități de finanțare pentru societatea civilă

Apel nou pentru proiecte privind afacerile și drepturile omului, precum și combaterea discriminării bazată pe sex sau religie

NDICI - Programul tematic european global privind drepturile omului și democrația - Apel global de propuneri 2023.ref: 177407

- Linie bugetară: 14.020211
- Ref: EuropeAid/177407/DH/ACT/
- Termenul limită pentru depunerea notelor conceptuale: 31/01/2024 la ora 12:00 (data și ora Bruxelles-ului)

Apelul este global, cu 6 loturi. Entitățile din Republica Moldova sunt eligibile pentru loturile 3 și 6.

Durata unui proiect poate fi: mai mare de 36 luni, dar mai mică de 60 luni.

Prioritățile Lotului 3 sunt:
Combaterea muncii forțate prin:

- Împuternicirea lucrătorilor, a sindicatelor, a asociațiilor de lucrători și a apărătorilor drepturilor lucrătorilor pentru a crea sau a dezvolta sisteme de monitorizare și raportare conduse de lucrători care pot reduce riscul de muncă forțată și pot îmbunătăți condițiile de muncă decentă.

De exemplu, acest lucru poate include promovarea punctului unic de intrare (SEP) al Comisiei sau facilitarea transmiterii de către părțile interesate a presupuselor încălcări ale muncii forțate în cadrul capitolelor de comerț și dezvoltare durabilă ale UE sau a acordurilor din cadrul sistemului de preferințe generalizate.

- Permitearea lucrătorilor, a sindicatelor și a asociațiilor de lucrători să participe în mod eficient și semnificativ la dialogul social cu guvernul și cu angajatorii cu privire la aspecte legate de munca forțată.

- Combaterea economiei informale și încercarea de a repara și de a îmbunătăți condițiile de muncă ale celor mai vulnerabile grupuri afectate de munca forțată (lucrători migranți, lucrători casnici, lucrători femei, dar și tineri, populații indigene și minorități etnice și persoane cu handicap).

- Consolidarea cadrelor juridice și a politicilor pentru a proteja mai bine lucrătorii și a preveni munca forțată, dar și care să încurajeze parteneriatele între organizațiile de lucrători, societatea civilă grupuri de organizații ale societății civile și companii pentru a promova practici comerciale responsabile și a reduce riscul de muncă forțată. muncii forțate.

- Colectarea și analiza datelor (defalcate pe sexe, vârste și handicapuri) privind prevalența muncii forțate și eficacitatea intervențiilor de combatere a acesteia. Aceste informații pot fi utilizate pentru a fundamenta deciziile de politică și de programare. De exemplu, în ceea ce privește propunerea de regulament privind interzicerea pe piața Uniunii a produselor fabricate prin muncă forțată, acțiunile ar putea sprijini metodologia sa bazată pe riscuri, acționând ca o sursă de informații pentru autoritățile vamale competente care efectuează investigații preliminare sau care alimentează baza de date preconizată privind riscurile legate de munca forțată.

- Acordarea de prioritate acțiunilor axate pe produsele introduse și puse la dispoziție pe piața UE și exportul din UE de produse fabricate prin muncă forțată, inclusiv prin muncă forțată a copiilor.

Prioritățile lotului 6 sunt:

Libertatea religiei și a credinței

- Promovarea și protejarea libertății de religie sau de credință pentru toți, care include dreptul de a avea, de a nu avea, de a schimba sau de a abandona religia sau credința proprie fără nicio constrângere, cu un accent deosebit pe țările sau situațiile în care persoanele sunt penalizate sau persecutate pentru faptul de a-și alege, schimba sau abandona liber religia sau credința;

- să promoveze dreptul de a-și exprima sau manifesta religia sau convingerile, fie singur, fie în comun cu alții, în public sau în privat, prin învățatură, practică, cult și observare, inclusiv prin expresii artistice și culturale și prin valorificarea patrimoniului cultural/religios;

- să prevină și să combată discriminarea, intoleranța și violența pe motive de religie sau convingeri în toate formele sale, indiferent dacă sunt comise de actori guvernamentali sau neguvernamentali. Aceasta poate include încălcări ale libertății de religie sau de credință care derivă, de exemplu, din legislații sau practici discriminatorii, inclusiv împotriva femeilor și fetelor.

Alocarea financiară indicativă per lot este:
Lot 3 – EUR 5,000,000, Lot 6 – EUR 5,500,000

Orice contribuție (grant) a UE solicitată în cadrul prezentei cereri de propuneri trebuie să se încadreze între următoarele sume minime și maxime:

Lot 3: suma minimă: EUR 1,670,000, suma maximă: EUR 3,330,000

Lot 6: suma minimă: EUR 1,000,000, suma maximă: EUR 2,750,000

Orice contribuție UE solicitată (grant) în cadrul prezentei cereri de propuneri trebuie să se încadreze între următoarele procente minime și maxime din costurile totale eligibile ale acțiunii:

- Procentul minim: 51% din costurile totale eligibile ale acțiunii.

- Procentul maxim: 95% din costurile totale eligibile ale acțiunii.

Soldul (adică diferența dintre costul total al acțiunii și suma solicitată autorității contractante) trebuie să fie finanțat din alte surse decât bugetul general al Uniunii sau Fondul european de dezvoltare.

Mai multe detalii

https://www.eeas.europa.eu/delegations/moldova/finan%C8%9Bare-%C8%99i-granturi_ro?s=223

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/prospect-details/177407PROSPECTSEN?keywords=177407&tenders=false>

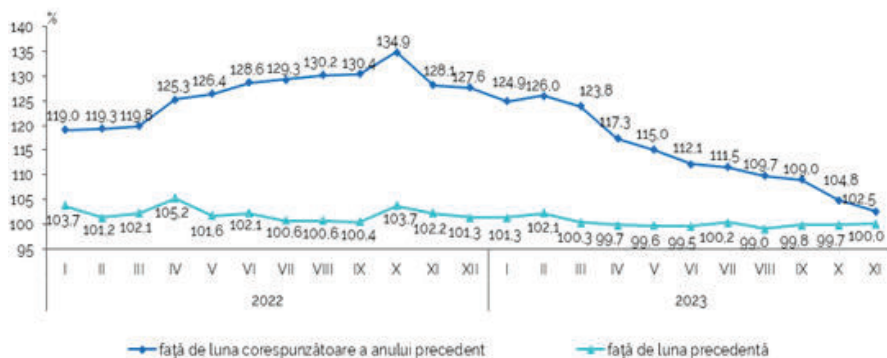
5. Indicii prețurilor producției industriale în luna noiembrie 2023

În luna noiembrie 2023 prețurile producătorului în industrie:

- au rămas la nivelul lunii octombrie curent;

- au crescut cu 1,1% de la începutul anului curent;
- s-au majorat cu 2,5% comparativ cu luna noiembrie 2022.

Figura 1. Dinamica indicilor lunari ai prețurilor producției industriale

În **industria extractivă**, în luna noiembrie 2023 prețurile producătorului s-au majorat față de octombrie curent cu 0,6%, față de decembrie 2022 – cu 4,1% și față de noiembrie 2022 – cu 4,3%.

În **industria prelucrătoare**, în luna noiembrie 2023 prețurile producătorului au rămas la nivelul lunii octombrie curent. Față de decembrie 2022 prețurile s-au majorat cu 1,2% și față de noiembrie 2022 – cu 2,2%.

În **sectorul energetic**, în luna noiembrie 2023 prețurile producătorului s-au micșorat față de octombrie curent cu 0,2%, iar față de decembrie 2022 prețurile au rămas la același nivel. Comparativ cu luna noiembrie 2022 prețurile s-au majorat cu 4,0%.

	Noiembrie 2023 în % față de:			Informativ: noiembrie 2022 în % față de noiembrie 2021
	octombrie 2023	decembrie 2022	noiembrie 2022	
Total industrie	100,0	101,1	102,5	128,1
inclusiv livrat pe piața: internă	100,1	99,1	100,2	137,8
externă	99,9	104,8	106,8	110,7
Industria extractivă	100,6	104,1	104,3	132,1
inclusiv livrat pe piața: internă	100,6	104,2	104,3	132,6
externă	100,0	99,8	99,8	106,4
Industria prelucrătoare	100,0	101,2	102,2	122,7
inclusiv livrat pe piața: internă	100,1	98,8	99,3	130,6
externă	99,9	104,8	106,8	110,7
Energie electrică și termică ⁴	99,8	100,0	104,0	183,1

Tabelul 1. Indicii prețurilor producției industriale la nivel de secțiuni CAEM-23

În luna noiembrie 2023 comparativ cu luna octombrie curent prețurile producătorului la Principalele Grupe Industriale⁵ (conform clasificării UE) au evoluat în felul următor: în industria bunurilor de folosință îndelungată prețurile s-au majorat cu 0,7%, în industria bunurilor intermediare (excepție energie) au crescut cu 0,3%, iar la activități și bunuri legate de energie și în industria bunurilor de uz curent prețurile s-au micșorat cu 0,2% și, respectiv, cu 0,1%. Totodată, în industria bunurilor de capital prețurile au rămas la nivelul lunii octombrie 2023.

În luna noiembrie 2023 comparativ cu luna decembrie 2022 (de la începutul anului curent) prețurile producătorului s-au majorat în industria bunurilor de capital cu 19,3%, în industria bunurilor de folosință îndelungată – cu 5,8% și în industria bunurilor de uz curent – cu 0,2%. În același timp în industria bunurilor intermediare (cu excepție energie) prețurile s-au micșorat cu 4,1%. La activități și bunuri legate de energie prețurile au rămas la nivelul lunii decembrie 2022.

(Sursa: Biroul de Statistică al Republicii Moldova,

https://statistica.gov.md/ro/indicii-preturilor-productiei-industriale-in-luna-noiembrie-2023-9809_60850.html, informație preluată)

	Noiembrie 2023 în % față de:	
	octombrie 2023	decembrie 2022
Total industrie	100,0	101,1
inclusiv livrat pe piața:		
internă	100,1	99,1
externă	99,9	104,8
Industria bunurilor intermediare (excepție energie)	100,3	95,9
inclusiv livrat pe piața:		
internă	100,3	98,2
externă	100,2	89,8
Industria bunurilor de capital	100,0	119,3
inclusiv livrat pe piața:		
internă	100,5	103,8
externă	99,9	122,5
Industria bunurilor de folosință îndelungată	100,7	105,8
inclusiv livrat pe piața:		
internă	100,8	105,6
externă	100,2	106,2
Industria bunurilor de uz curent	99,9	100,2
inclusiv livrat pe piața:		
internă	99,9	98,7
externă	99,8	102,8
Activități și bunuri legate de energie ⁴	99,8	100,0

Tabelul 2. Indicii prețurilor producției industriale pe Principalele Grupe Industriale

6. Idei de afaceri din Republica Moldova

1. Start-up King Kebab Cărpineni

La Cărpineni în rândul localurilor pentru doritorii de bucate gustoase s-a mai deschis unul. King Kebab Cărpineni e un local deschis la data de 29 decembrie 2023, de către antreprenorul Ion Teacă. Întreprinderea IXT-TEMPORA este înființată în iunie 2023. La scurt timp au început demersurile de înființare a localului și de pregătire a afacerii pentru deservirea clienților.

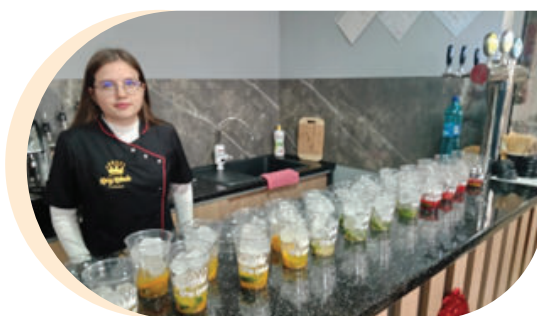
Investiția principală a fost realizată de antreprenor, iar pe parcurs au fost depuse solicitări pentru accesare de fonduri la GAL "Cișmeaua Căprioarelor" și AIPA.

King Kebab Cărpineni, proaspăt deschis oferă servicii de deservire la masă în local, dar și livrare la domiciliul clienților. În meniu sunt diferite sortimente de kebab și mâncăruri complexe, băuturi răcoritoare și calde, dar și platouri calde, prevăzute pentru mai multe persoane.

La deschiderea localului, antreprenorul le-a mulțumit celor veniți la eveniment și a menționat că se bucură mult că sunt (el și soția sa) susținuți și încurajați de locuitorii comunei, iar cei prezenți le-au dorit cât mai mulți clienți și i-au sfătuit să fie perseverenți și să continue să-și gestioneze afacerea la standardele cele mai înalte pe care și le-au propus.

Material elaborat pe baza informației de la fața locului și din surse online.

2. Ferma de iepuri din Cărpineni

„Idea antreprenoriatului a apărut din dorința dezvoltării unei afaceri acasă, de a aduce o inovație în localitatea de baștină, prin contribuția la creșterea economiei locale și creării de noi locuri de muncă”.

Maria Golban este una dintre câștigătorii grantului de 2000 de euro în cadrul Școlii de Antreprenoriat Social pentru tinerii NEET din raionul Hîncești, 2023.

Grantul a fost oferit prin proiectul „Antreprenoriatul social și tinerii din Moldova pentru o societate mai inclusivă, durabilă și inovativă” (GoYouth+), finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Suedia prin intermediul Fundației Est-Europene (Fundația Est-Europeană / East Europe Foundation - Moldova), implementat de Asociația Obștească de Cultură Juridică Henri Capitant Moldova și susținut de Moldcell.

Cu ajutorul finanțării obținute, tânăra antreprenoare Maria Golban a înființat o fermă de iepuri în inima comunei Cărpineni, raionul Hîncești. Întreprinderea Individuală în baza căreia a înființat ferma de iepuri este abia la început de drum, dar deja prezintă o perspectivă a ceea ce urmează să fie realizat.

Material elaborat pe baza informației de la fața locului și din surse online.

3. Jucării de la Molovata Nouă

„Fiind dintr-o familie de lemnari, fiindcă stră-stră-străbunicii mei prelucrau lemn, la început mă jucam cu niște cuburi, după asta am început să fac uși, scări, mese, ca orice lemnar. Atunci când a apărut primul meu copil, tatăl meu mi-a spus: ‘Hai să intrăm în atelier și să-i facem niște jucării.’ Pot spune că de atunci m-am reorientat și în acest atelier producem exclusiv jucării din lemn” – Alexei Maxim.

Brandul de jucării PINO a apărut după ce meșterul popular Alexei Maxim s-a asociat cu specialistă în marketing Irina Agafița. Maxim făcea jucării și le prezenta la târgurile unde era invitat în calitate de meșter popular. Nu avea un brand și nici afacere ca la carte, până în momentul în care a cunoscut-o pe Irina Agafița. După începerea pandemiei, Alexei Maxim și Irina Agafița au lansat un magazin online unde sunt expuse și comercializate jucăriile. Irina se ocupa de marketing și identitatea vizuală, iar Alexei realiza jucăriile. Ar fi extins gama de jucării chiar atunci, dar nu dispuneau de fonduri suficiente pentru utilaje performante.

În primăvara anului 2022 la concursul de granturi lansat de programul UE „Măsurile de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD. Propunerea depusă a avut succes, iar Irina și Maxim au obținut o finanțare în valoare de 15.000 de euro, bani cu care au cumpărat echipamentul necesar pentru producția jucăriilor din lemn.

Jucăriile din lemn de la PINO sunt un exemplu de sustenabilitate. Astfel, lemnul folosit în producerea jucăriilor este cumpărat de la localnicii din Molovata Nouă sau din împrejurimi. Maxim alege să folosească cel mai des lemnul de la pomii fructiferi, pentru a le oferi jucăriilor o textură deosebită. În plus, e și o modalitate de a refolosi resursele naturale.

„Suntem chiar foarte solicitați. De foarte multe ori, vindem tot ce avem”, relatează Maxim. Lemnarul organizează și sesiuni creative pentru copii, care sunt implicați la confecționarea jucăriei dorite: „Atunci ei merg acasă de două ori mai fericiți, fiindcă și-au făcut propria jucărie și au prins ideea cum se face jucăria, procesul.”

Sursa:

<https://mybusiness.md/ro/poveste-de-succes/item/27319-la-molovata-noua-se-produc-jucarii-de-poveste>

PROIECTUL "PARTENERIAT
MULTI-DIMENSIONAL PENTRU
DEZVOLTARE ECONOMICĂ DURABILĂ
INCLUZIVĂ ÎN COMUNA CĂRPINENI",
FINANȚAT DE UNIUNEA EUROPEANĂ PRIN
INTERMEDIUL PROGRAMULUI
"PRIMĂRII PENTRU CREȘTERE
ECONOMICĂ".

[https://www.eeas.europa.eu
/delegations/moldova_en](https://www.eeas.europa.eu/delegations/moldova_en)

Acest material a fost produs cu suportul financiar al Uniunii
Europene. Conținutul acestuia reprezintă responsabilitatea exclusivă
a Asociației "Cutezătorul".

Conținutul materialului aparține autorilor și nu reflectă în mod
neapărat viziunea Uniunii Europene.